

Že pred svitom se nas je dotaknilo prvo svarilo. Z juga je vel hladen veter, ki je prinašal težke oblake. Štiristo metrov stene se je dvigovalo nad nami kot mogočen zid, temen pas oblakov na jugovzhodu pa mu je dajal še večjo težo. Še v somraku in s čelno svetilko sva se znova podala v počti nad policami. V zgornjem delu se stena postavlja vse bolj pokonci, v zadnjih metrih pa se prevesi celo preko navpičnice.

Čez dan so temni oblaki izpuhteli v neznano in z njimi tudi neprijeten občutek, ki so nam ga prinesli za dobro jutro. Strah, da bo z vedno večjo strmino stene tudi plezanje počasnejše, se je izkazal za neutemeljen. Mogoče nam je misel na bližajoči se vrh dala nov polet, dolina se je kar hitro odmikala v globini pod nami.

Varujem Simona v enem izmed zadnjih raztežajev in se sladkam s še zadnjim koščkom čokolade. Trenutek nepazljivosti — in ooojooj, zadnji košček skrbno hranjene čokolade zaplava po zraku! Žalostno pogledam za njim — pa kaj hočeš, ni ga več. Takrat pa se zasliši od spodaj vesel vrisk: 'Yuu, huu, chocolate from the sky!'

(Čokolada z neba!) Nato pa veselo mlaskanje Gorda, ki se sladka s čokolado namesto mene. No, čokolada tako vendarle ni bila izgubljena.

ŽGEČKLJIVI VONJI NA VRHU

Kot še vsak dan nas je tudi zadnji dan lovila tema. Nebo se je obarvalo v rdeče. Srce bi se kar naslajalo ob čudovitih prizorih, vendar je glava svarila: 'Počakaj, nisi še na vrhu!' Mrak se je že spustil na teme El Capitana, jaz pa se še plazim po sicer že položnem pobočju pod vrhom. Ne zaupam mu. Ponekod votlo doni, droben pesek na gladkem granitu mi tudi ni preveč všeč. Mogoče pa tudi ne znam več hoditi drugače kot po vseh starih. Oko se mi ustavi na močnem drevesu. To pa je resnično vrh. Privežem se za drevo in seveda najprej sežujem plezalnike. Napetost popusti, narava stopi do mene in me preplavi s svojim mirom. Iz doline sveti luna v nadnaravni velikosti. Pravkar si je izbrala čas za kopanje v rečici Merced. Nos mi dražijo žgečkljivi vonji. Podrgnem se z nosom po iglicah borovca. Smola. Tišina.

V NESREČNI BOSNI UMIRAJO TUDI PLANINCI

SPOMIN NA NEKE DALJNE GORE

KATJA BANOVEC

Spoznali smo se po »planinski liniji«, prek očetov. Oni, prijetna sarajevska družina z dvema hčerkama, mi slovenski planinski navdušenci z dvema mladoletnikoma, se pravi z mano, hčerko, in mojim malo mlajšim bratom. Beseda je dala besedo in zmenili smo se, da se neko avgustovsko poletje skupaj odpravimo v prelepe bosanske gore.

Zmenili smo se v »legendarnem« Tjentištu, v osrčju Sutjeske. Čeprav smo se videli prvič, so se med nami stkale vezi, ki jih je z besedo težko opisati in katere spremljajo tisti prijetni občutki, ki jih občuti vsak, kadar se spomni na svoje dobre prijatelje. Kolikokrat smo se nasmejali, kadar je pogovor nanese na temo »tipičnih Bosancev in Slovencev«, saj je bil njihov oče Miro — prav tako kot njegove tri ženske — svetlolas, medtem ko glavi moške polovice naše družine krase vražje črni kodri in ko tudi na glavah druge polovice ni sledu o kakšnih »svetlih slovenskih laseh«, kot so pričakovali naši bosanski prijatelji. V toplih poletnih dneh, ki so sledili, smo spoznali lepe redkokdaj obiskane gorske koticke osrednje Bosne. Meni, takrat osemnajstletni, se je v neizbrisen spomin vtisnilo jezero divje lepote v gorski kotanji, s treh strani obdani z v nebo segajočimi gorami.

»Sem se bom zagotovo še vrnila,« sem si takrat obljubila.

Ob jezeru si je svoj skromen šotor postavila družina z majhnima otrokoma. »Veste, to je edini način, da imamo tudi mi počitnice, za drugačne nimamo denarja. Lani smo to naredili prvič, pa nas je tako prevzelo, da smo se letos zopet vrnili v ta mir. Malo lovimo tudi ribe, čeprav je to strogo prepovedano in če tudi gorski čuvaj redno prihaja tod mimo.« Kakšna je taka kontrola, smo imeli prav kmalu priložnost videti. Z bližnjega hriba se je namreč zaslišalo glasno petje, malo kričanja, pa žvižganje in zopet petje... Razložili so nam, da je to čuvaj in da nas opozarja, češ: »Prihajam, vem, da lovite ribe, vendar tega ne smem videti... Zato počasi spravite trnke in nihče od nas ne bo imel težav...« In res se je to tudi zgodilo. Mladi počitnikarji so jedli ribe, medtem ko so čuvaju vidno teknili čevapčiči. Po službeni dolžnosti si ribe namreč ni smel privoščiti.

Zahajajoče sonce nas je opozarjalo na vrnitev v našo »bazo«, v Tjentište. V mraku smo stopili v naš bungalov, ki je enako kot vsa okoliška poslopja že videl lepše čase. Tudi nenavadna kopalnica, v kateri je tekla voda samo v enem umivalniku, in sicer ne v tistem, nad katerim je viselo prav tako edino ogledalo v kopalnici, nam ni pokvarila vzdušja. Po tuširanju z mrzlo vodo, ki je tekla prav tako samo v eni od mno-

gih kabin, smo ob jedeh z ražnja in ob slutnji divjih gorá in gozdov v temi okoli nas preživeli nepozaben večer.

Sonce, ki nas je naslednje jutro vztrajno vabilo iz postelj, je obljubljalo še en nepozaben dan. In odšli smo, karavana osmih ljudi, da o psu niti ne govorimo. Ta mala kratkonoga prikazen je bila edini »črnolasi« član družine naših prijateljev in po ljubezni, ki so ji jo vsi izkazovali, še zdaleč ne najmanj pomembna. Ko smo se počasi vzpenjali na njihovega očaka, na Maglič, so malega hišnega prijatelja izmenično nosili prek skalnih skokov, ki jih njegove kratke tačke ne bi zmogle. Ko smo zapustili gozd, smo si vsi vidno oddahnili, saj smo si zavestno privoščili sprehod skozi medvedov življenjski prostor. Tod da je bilo že veliko »bližnjih srečanj medvedje vrste«, pravijo. »Če ga srečate, začnite samo na glas kričati,« so nam prej svetovali.

Ko smo prišli na sedlo, je bilo sonce že visoko na nebu. Sprejel nas je mrzel veter, ki je bitko s toplim soncem na sedlu tudi dobil, mi pa smo, trepetajoči od mraza, nadaljevali pot proti vrhu. Čeprav nas je veter stalno opozarjal na svojo prisotnost, ni mogel skaliti lepote pogleda, ki se nam je odprl na vrhu. Vsi planinci poznamo ta občutek, ko ti ob lepotah narave zastane dih in ko se obupno trudiš, da bi te ta lepi prizor v mislih spremljal še dolgo in ti olepšal dni, ko nekeje v neprijetnem zimskem času hrepeniš po dnevu, ki si ga nekoč v vsej svoji lepoti že polno zaužil in čakaš na trenutek, da ga doživiš ponovno.

Dnevi so minevali in prišel je dan slovesa z iskreno obljubo, da se zopet vidimo, tokrat v Sloveniji. Tudi »naši« Bosanci so se namreč hoteli povzpeti na vrh najvišje gore naše takrat še skupne države.

In res so prišli. Zopet avgusta meseca. Prevzeti od lepot Bleda in Bohinja so se prvi večer vrnili domov. »Kako je lepa ta vaša Slovenija!« so ponavljali. Ko so se čez nekaj dni ožuljeni vrnili z našega očaka, zaradi utrujenosti niso skoraj nič govorili; takrat so govorile le njihove oči. Zo-

Zdaj, ko se razmere umirjajo, poskušamo tudi v slovenski planinski organizaciji stvari postaviti na svoje mesto. Vse bolj postaja jasno, da gre pri vsaki stvari vse bolj za kakovost: zdaj ni dovolj biti samo član organizacije, zdaj bi moral vsak natančneje vedeti, za kaj gre v tej organizaciji. Slovenska planinska organizacija ni samo hoja po označenih in zavarovanih gorskih poteh, je še marsikaj več. Planinski vestnik, revija Planinske zveze Slovenije, natančneje seznanja svoje članstvo z vsemi dejavnostmi organizacije. Postanite njen bralec!

Durmitorska pokrajina: grda vojna je lepo pokrajino in dobre prijatelje odrezala od sveta

pet je prišlo slovo in takrat še nismo vedeli, kaj nas vse skupaj še čaka. Znova smo si obljubili...

Prišlo je novo leto 1991 in z njim voščilnica iz Sarajeva: »Dragi naši, vse lepo v prihajajočem letu, 'pa bili vi u Evropi ili bilo gdje drugdje...!'« Politika, tedaj še skozi humor, se je že vrnila v naša pisma. Za nas je bilo to usodno leto in ko so nad Ljubljano letela prva letala, so postajali klici iz Sarajeva pogostejši in ton na drugi strani žice vedno bolj zaskrbljen. »Pridite k nam, pri nas je mirno,« so nam takrat govorili. K sreči naš odhod v takrat še mirno Bosno ni bil potreben, pa tudi sicer v dnehi, ki so sledili, domoljubje ni dovoljevalo zapuščati domovino.

Odšlo je tudi to leto in Slovenija se je od njega poslovila v upanju na skorajšnje mednarodno priznanje in v tako želenem miru. Prišlo je leto 1992. Novoletne želje iz Sarajeva, tiste na papirju, so se na poti do Slovenije izgubile — kot zlovesča napoved negotovega leta.

Kaj se je le nekaj mesecev kasneje začelo dogajati v Bosni in Hercegovini, vemo vsi. Aprila meseca, ko se je pri nas začela prva pomlad v zares naši Sloveniji, sedaj priznani tudi od drugih, se je Sarajevo zaprlo in v svoj temni objem smrti zaklenilo stotisoče, med njimi tudi naše prijatelje. Telefonski klici so se zopet vsakodnevno vrstili, dokler ni naš telefon začel brniti v prazno... Sedaj že dolgo niti ne poskušamo

več. Vse, kar nam je ostalo, so upanje in negotove zveze prek človekoljubnih organizacij, ki v tej grdi vojni poskušajo vsaj malo olajšati trpljenje.

V novo leto 1993 smo zopet stopili brez voščil iz Sarajeva. Naša iz Ljubljane potujejo tja pogosto: kot topla misel in želja, da se nekoč zopet vsi srečamo. Vem, da tudi iz Bosne, iz neke mrzle, neprijazne kleti, prihajajo k nam podobne želje in da bodo naši prijatelji pričujoči članek nekoč tudi prebrali, saj drugače sploh ne more biti. Vsak novi dan prinese novo upanje, ki ga njegov večer čez noč odnese v novo jutro, jutro novega upanja. Za obup v njem ni prostora! In tako vsak dan znova, že dolgih devet mesecev. Odgovora iz Sarajeva pa ni in ni...

Morda ta članek ne spada v Planinski vestnik, a vendar se spomnimo na množice trpečih v Bosni in Hercegovini, katere gore smo mnogi radi obiskovali in katere ljudi smo imeli radi. Čeprav nemočni ob tej tragediji pomislimo kdaj nanje, ko se svobodni podamo v gore: to naj ne bo kot slaba vest, ampak v opomin na našo srečo, da nam je bilo tako gorje prizanešeno.

odmevi

Kje so vpisne knjige?

Vodstvo PZS vljudo prosim, da mi odgovori, kje so ohranjene, a pogrešane vpisne knjige gostov v Solčavi in Logarski dolini izpred leta 1945.

1. V solčavskem župnišču je vpisna knjiga iz leta 1831 **ohranjena**.

2. V gostilni Herle je leta 1876 vpisno knjigo oskrbel **dr. Johannes Frischauf** in se vanjo vpisal. Knjiga je **ohranjena**.

3. V gostilni pri Šturmu je **Kristjan Germel** vodil še pred letom 1870 vpisno knjigo. Knjiga je verjetno zgorela ob požigu leta 1944.

4. Na Strevčovem (meznarija pri Sv. Duhu) je bila vpisna knjiga vsaj od leta 1898 ali prej. Znani so nekateri vpisi v njej, na primer glej PV 1940 str. 28 **J. Napotnik**: 3 soneti idr. Knjiga je gotovo zgorela ob požigu leta 1944.

5. V Juvaniji je imel prvo zavetišče planincev (ob izviru Črne) in vpisno knjigo od leta 1862 **Andrej Erjavec**, oskrbel mu jo je Kristjan Germel. Po zaprtju zavetišča — gostilne v Juvaniji je K. Germel knjigo oddal Savinjski podružnici SPD, in sicer po zadnjem vpisu v njej 19. 7. 1881. **Tine Orel** jo je v PV 1954 podrobno opisal, v sedanji pisarni je po izjavi **Dušana Gradišnika** ni. Po navedbi Tineta Orla v PV 1954 str. 560 je bila takrat še ohranjena — a kje? Kje je arhiv Celjskega PD in njene predhodnice Savinjske podružnice SPD v Mozirju? Bojda je bil še po letu 1950 v hiši nad Zvezdo v Celju.

6. Vpisne knjige so bile še v Plesti in v Piskernikovem zavetišču od leta 1876. Knjiga v Plesti je zgorela leta 1944 — ali je tudi tista v zavetišču?

7. Na Okrešlju je bila knjiga od zgraditve Frischaufovega doma leta 1908. Kje je sedaj?

Vpisne knjige pri zasebnih gostiščih, ki niso ohranjene, so pogorele ob požigu Solčave in Logarske doline leta 1944. Po vojni ohranjene so ohranjene še sedaj. Kje so vpisne knjige, ki so vojno prestale in je o njih pisal pokojni urednik PV Tine Orel?

V interesu planinstva Slovenije, planinskih društev in vseh članov planinskih društev je, da bi stare vpisne knjige našli in hranili tako, da se ne bodo več »izgubile«

Letos mineva 100 let PZS in SPD; dolžnost organov je, da se ohranijo tudi vsi pisni viri iz tistih pionirskih časov slovenskega planinstva.

Valent Vider, Solčava

Na smrt obsojeni predsednik

Neustrezen naslov, ki ste ga nadeli mojemu članku v 2. številki PV, me je neprijetno presenetil, kajti pričakoval sem z vsebino mojega besedila uglasen naslov. Še posebej, ker je pod njim natisnjeno tudi moje ime. Logičen sklep bralca bo, da sem si ta senzacionalističen naslov izbral sam. Kot da se pred planinci, alpinisti in našo javnostjo ne bi imel »postavljati« s čim drugim kot prav s smrtno obsodbo na enem od montiranih povojnih političnih procesov pred 45 leti!

Lepa in utečena redaktorska navada je, da z naslovom svojega besedila soglašata tudi avtor, čemur danes ni težko ustreči: telefon je pri roki.

Ker je omenjena lepa navada bila tokrat opuščena, Vas prosim, da to moje pismo objavite v naslednji številki PV.

Vlasto Kopač

AO iz leta 1984

Prejel sem zadnjo številko Planinskega vestnika, to je štev. 2/93. Zelo zanimiva in bogata številka! Čestitam uredniku in uredniškemu odboru k dobro opravljenemu delu!

K prispevku g. **Vlasta Kopača** Na smrt obsojeni predsednik imam majhno pripombo. Proti koncu svojega vsega spoštovanja vrednega članka piše, da v letu 1948 v Sloveniji ni bil ustanovljen noben novi AO. V tem ga moram dopolniti. Pri Planinskem društvu Trbovlje je bil ustanovljen ta odsek 22. 12. 1948 ob navzočnosti **Toneta Bučerja**. Podrobneje je ta ustanovitev in kasnejše delo opisano v knjigi »60 let planinstva v Trbovljah«, ki je izšla pri PD Trbovlje v letu 1973.

V njej je med drugim zapisano: »Na skupščini Planinske zveze Slovenije v letu 1948 je bilo sklenjeno, da je treba poživiti delo že ustanovljenih alpinističnih odsekov pri planinskih